

UJEDINJENE NACIJE

Međunarodni rezidualni mehanizam za krivične sudove

Međunarodni rezidualni mehanizam za krivične sudove (dalje u tekstu: Mehanizam) osnovao je 22. decembra 2010. Savjet bezbjednosti Ujedinjenih nacija da nastavi nadležnost, prava, obaveze i osnovne funkcije Međunarodnog krivičnog suda za Ruandu (dalje u tekstu: MKSR) i Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (dalje u tekstu: MKSJ) koji su okončali rad 2015., odnosno 2017. godine

IZJAVA

PREDSJEDNIK

(Isključivo za medije, nije zvanični dokument)

Haag, 8. juni 2020.

Obraćanje Savjetu bezbjednosti Ujedinjenih nacija sudija Carmel Agius predsjednik, Međunarodni rezidualni mehanizam za krivične sudove 8. juni 2020.

Gospođo predsjednice,

Ekselencije,

Dame i gospodo,

Kada sam vam se posljednji put obratio u decembru 2019., svijet je bio mjesto drugačije od onog u kom se sad nalazimo. Sjedio sam naspram vas i podnio svoj izvještaj sa drugog kraja stola u obliku potkovice u sali Savjeta bezbjednosti. Mehanizam je bio na putu da do kraja ove godine zaključi sudske postupke u predmetima koji su u toku, ostavljajući za kasnije samo potencijalan rad na žalbenim postupcima. Vršile su se pripreme za prebacivanje našeg fokusa na dugoročnije rezidualne funkcije, kako je prvobitno predvidjelo ovo uzvišeno tijelo.

Na žalost, nijedan dio svijeta nije pošteđen ove strašne pandemije, te danas, dok vam govorim s kompjuterskog ekrana u Haagu, moram priznati da akutno osjećam težinu odgovornosti koju mi je povjerio Savjet bezbjednosti. Ona uključuje odgovornost koju imam prema optuženim, pritvorenim i osuđenim osobama Mehanizma, koje ili čekaju na postupke ili izdržavaju kazne u Africi i Evropi. prema žrtvama i svjedocima, uključujući one koji žive u Ruandi i zemljama bivše Jugoslavije. Odgovornost prema posvećenom osoblju Mehanizma, koje čine državljani 75 različitih zemalja. I odgovornost koju imam prema vama i prema Ujedinjenim nacijama u širem smislu.

Gospođo predsjednice,

Projekcije predočene u decembru prošle godine nisu imale u vidu globalnu pandemiju koja je praktično dovela svijet do zastoja. Ipak, čak i u ovim okolnostima, Mehanizam i dalje funkcioniše i postiže rezultate. Izvještajne obaveze u vezi s preispitivanjem mandata Mehanizma, kao i druge periodične dužnosti, ispunjene su. Poremećaji u radu su u najvećoj mogućoj mjeri ublaženi, a sudije i osoblje vrijedno rade iza kulisa kako bi se obezbjedila maksimalna spremnost za nastavak aktivnosti u sudnicama. Iznad svega, postignut je izuzetan napredak u naporima za pronalaženje bjegunaca .

Savjetu bezbjednosti je predočeno nekoliko sveobuhvatnih dokumenata koje je Mehanizam pripremio za preispitivanje napredovanja našeg rada. Zahvalni smo na pruženoj prilici da predočimo naša dostignuća i identifikujemo oblasti za dalja poboljšanja i veću efikasnost.

Tokom posljednjih mjeseci, glavni fokus Mehanizma bio je da se obezbijedi dalje nesmetano sprovođenje njegovih sudskih funkcija. Kako bismo postigli taj cilj, u potpunosti koristimo raspoloživa sredstva u našem pravnom okviru i prilagođavamo interne procedure prema potrebi. Nadalje, iako pandemija utiče na postupke u sudnicama, veliki dio naše sudske aktivnosti obavlja se u pismenom obliku, i stoga su predmeti napredovali uz relativno malo drugih zastoja. Ipak, očekuje se da će predmeti koji su trebali biti zaključeni do kraja ove godine biti okončani u prvoj polovini naredne.

U tom pogledu, mogu pomenuti suđenje u predmetu *Stanišić i Simatović* u Haagu, gdje su restrikcije u vezi s COVID-19 obustavile aktivnosti u sudnici na polovici dokaznog postupka odbrane g. Simatovića. Predviđeno je da pretresi mogu biti nastavljeni 7. jula 2020., te da svi svjedoci mogu biti saslušani do kraja ove godine. Prvostepena presuda se očekuje do aprila 2021.

Slično tome, u predmetu *Mladić*, žalbeni pretres koji je prvobitno bio zakazan za mart, ali je odgođen do juna zbog operacije g. Mladića, nedavno je odgođen do daljnjeg zbog neizbježnog uticaja pandemije. U međuvremenu, rad se nastavlja i Žalbeno vijeće je spremno za žalbeni pretres u predmetu *Mladić* čim to bude bezbjedno i izvodljivo. Očekuje se da će drugostepena presuda biti izrečena devet mjeseci poslije žalbenog pretresa.

U ogranku u Arushi, sudija pojedinac je odgodio početak suđenja u predmetu sa više optuženih zbog nepoštovanja *Turinabo i drugi* do kraja avgusta. To je takođe učinjeno zbog ograničenja putovanja i drugih restrikcija koje sprečavaju kretanje ključnih osoba koje se nalaze na tri različita kontinenta — uključujući optužene i njihove braniocce, kao i svjedoke. Uprkos tome, pretpretresna pismena procedura i pripreme za suđenje su u toku i prvostepena presuda se očekuje u martu 2021.

Iako su ova kašnjenja na žalost van kontrole Mehanizma, uvjeravam vas da se ulažu svi naponi kako bi postupci u ovim predmetima bili sprovedeni i okončani što je ekspeditivnije moguće.

Gospođo predsjednice,

Obim našeg rada takođe se mora ponovo procijeniti u svjetlu velike prekretnice tokom izvještajnog perioda. Mislim na hapšenje bjegunca g. Féliciena Kabuge. Pošto su g. Kabuga i drugi izbjegavali hapšenje više od 20 godina, suđenja bjeguncima su – do sada – više predstavljala rezervni plan nego primarni dio našeg djelovanja. Tužilac Brammertz i njegov tim ostvarili su ovaj dugo očekivani i ključni aspekt našeg mandata. Treba im čestitati na njihovom radu. I vaša zemlja gospođo predsjednice, Francuska, zajedno s drugim državama članicama i partnerima, doprinijela je ovom velikom uspjehu i zaslužuje našu pohvalu. Slično tome, moramo zahvaliti i čestitati svima koji su pomogli Mehanizmu da potvrdi smrt drugog bjegunca, g. Augustina Bizimane.

Ne mogu a da se ne upitam koliko bi još bjegunaca moglo biti privedeno pravdi, ako bi se saradnja i povjerenje koji se iz ovih postignuća tako jasno vide bili nastavljeni. Nemojmo se zaustaviti ovdje. Iskoristimo ovaj zamah za daljnje unapređenje stvari međunarodne pravde.

Nasuprot tome, situacija devet osoba u Arushi koje su oslobođene ili puštene na slobodu predočava tamniju sliku. Kako sam ranije rekao i, štaviše, kako je ovaj Savjet priznao u više rezolucija, Mehanizam

ne može sam riješiti ovo pitanje. Uzdamo se u vašu dobru volju i opredijeljenost. Nema sumnje da svaki izvještajni period, koji za nas prolazi veoma brzo, traje beskrajno za ovih devet ljudi, od kojih jedan živi u neizvjesnosti od 2004. Naš zajednički neuspjeh u iznalaženju rješenja može samo potkopati povjerenje u naš sistem i dovesti u pitanje druge uspjehe. Stoga bih još jednom apelovao na vašu podršku radi pomoći u okončanju ove neodržive situacije.

Gospođo predsjednice,

Želio bih se sada osvrnuti na prijevremeno puštanje na slobodu; oblast od posebnog interesa za Savjet bezbjednosti, kako je navedeno u rezoluciji 2422 (2018), i koju ja smatram veoma značajnom. Prošlog mjeseca, u cilju obezbjeđivanja većeg stepena transparentnosti, konsultacija i dosljednosti, izdao sam revidirano Uputstvo za rad prilikom rješavanja po molbama za pomilovanje, ublažavanje kazne ili prijevremeno puštanje na slobodu. Vjerujem da će ove izmjene pomoći da se razjasne dotične procedure i obezbijedi pojednostavljen proces, koji takođe predviđa prikupljanje sveobuhvatnijih informacija na kojima će se zasnivati odluke. Osim proceduralnih poboljšanja, tu su i dvije suštinske promjene u vezi sa postojećim pragom ispunjenja uslova Mehanizma za prijevremeno puštanje na slobodu, te predsjednikovim izvornim diskrecionim ovlaštenjem da odobri prijevremeno puštanje na slobodu pod određenim uslovima.

Govoreći u opštijem smislu o sprovođenju kazni, u svjetlu pandemije COVID-19 preduzeo sam aktivne korake da zatražim redovne informacije od država u kojima se sprovode kazne u pogledu mjera koje se preduzimaju u zatvorima u kojima naše osuđene osobe izdržavaju svoje kazne. U skladu s mojim nalogom od 24. aprila 2020., svake dvije sedmice dobijam ažurirane informacije. Isto tako, zatražio sam informacije u vezi sa situacijom u pritvorskim objektima samog Mehanizma u Arushi i Haagu. Budući da su sigurnost i dobrobit naših optuženih, pritvorenih i osuđenih osoba od najveće važnosti, u narednim mjesecima ću ova pitanja krajnje pažljivo pratiti. U međuvremenu, koristim ovu priliku da zahvalim svim državama u kojima se sprovode kazne za besprijekornu saradnju u ovoj i drugim stvarima.

Na žalost, COVID-19 nije jedini virus s kojim se suočavamo. Dok se kolektivno borimo s izazovima koje je postavila ova globalna kriza bez presedana, ne smijemo zanemariti opasnosti od endemske mržnje, podjela i poricanja. Moramo biti čvrsti u suočavanju s onima koji se zalažu za nekažnjivost umjesto pravde. Period našeg rada o kojem sada govorimo podsjeća nas na dvije sramne stranice u našoj kolektivnoj prošlosti. Prošle godine je obilježeno 25 godina od genocida nad Tutsijima u Ruandi, a ove godine se obilježava 25 godina od genocida u Srebrenici. Iako znamo da ne uzrokuje svaki patogen pandemiju, svakodnevno vidimo da ove destruktivne snage postaju sve virulentnije, te da se oni koji šire mržnju osjećaju ohrabrenim. Moramo se suprotstavljati njihovim verzijama događaja i ponuditi svoje solidarnost i podršku svima onima koji su patili i koji i dalje pate. Upravo u tom duhu Mehanizam će se pridružiti sljedećeg mjeseca događajima kojima se obilježava 25 godina od genocida u Srebrenici. Duboko se nadam da će sve države članice obilježiti tu značajnu i veoma tužnu godišnjicu.

Gospođo predsjednice,

Iako je Mehanizam bio prinuđen da krene drugačijim putem od onog koji je ranije najavljen, ponosan sam što mogu da kažem da smo bili na visini izazova. Ništa od napretka navedenog u izvještajima pred vama ne bi bilo moguće bez naših predanih sudija i osoblja, te doista svih koji svakodnevno doprinose radu Mehanizma. Zahvaljujem im i pohvaljujem ih za njihovu posvećenost i stalne izvanredne napore, a posebno tokom posljednjih mjeseci. Upravo nas teška vremena poput ovoga podsjećaju na jedinstven značaj ljudi u našim životima: naše porodice i voljenih osoba, kao i naših kolega.

Na kraju, gospođo predsjednice, želim izraziti zahvalnost svim državama članicama za njihovu pažnju danas i za njihovu nepokolebljivu podršku i pomoć Mehanizmu. Nadam se da ćemo se sljedeći put moći bezbjedno lično sastati.

****